

PREPOZNAVANJE PROCESA KVALITETA U UNIVERZALNIM RELIGIJSKIM PORUKAMA

RECOGNITION OF THE QUALITY PROCES IN UNIVERSAL RELIGIOUS MESSAGES

**Mukić Haris, profesor Islamske vjeronauke
Medžlis islamske zajednice u Zavidovićima
Zlatnih Ijljana bb, 72220, Zavidovići**

REZIME

Hod čovječanstva je naznačen kroz prve riječi Objave. Dakle, neosporno je i nezaobilazno da čovječanstvo tim putem i ide. Kao što je Allah dž.š. u prvim riječima naredio čovječanstvu „uči“, to je i potvrdio u 23. godine, kroz kur`ansku objavu, na oko 800 mjesta istim ili sličnim riječima. Kroz te riječi ljudima se savjetovalo da uče, izučavaju, naučavaju, proučavaju zbog svog blagostanja i sreće na ovome svijetu.

Govoriti o odgojno-obrazovnoj djelatnosti u vrijeme Allahovog poslanika a.s., a ne spomenuti načine kvalitetnog odnosa i metode kojima je poučavao je kao ići prema cilju, a ustvari, imati druge namjere u sklopu tog cilja. Iz tog razloga ćemo spomenuti nekoliko metoda Poslaničke da've (poziva u vjeru).

Poslije ovog rada se nadam boljem razumijevanju i boljem pristupu u radu se odraslima, mladima i djecom. Također, se nadam da će nam ovaj rad barem djelimično otvoriti vidike ka kvalitetnijem pozivu koji obavljamo i ispraviti krive puteve i shvatanja koja smo do sada imali, općenito u životu ili gledajući na neki drugi način i iz drugog ugla.

Ključne riječi: proces kvaliteta, Poslanikov a.s. poziv.

SUMMARY

The direction of humankind is marked by the first words of Kur'an. Well, it is inescapable to go in some other direction. Like it is said in the first Allah's words the first obligation for humans was to „study“, which was proved through twenty three years of Muhammed's prophecy. The phrase study is mentioned about 800 times in Kur'an. Through that words people were recommended to study, learn, teach in order to get the mercy and happiness in this world.

Speaking about education and ethics in the time of Muhammed without mentioning his teaching, is like going towards one direction and having intentions out of that direction. For that reason, we are going to mention several method's of prophet Muhammed's calling into an Islamic Religion.

After finishing this scientific work I hope that I will be able to understand teaching of grown ups, youth and children better.

Also, there is a hope in me that many misinterpretation of this profession and that people will look at these thing from better perspective.

Keywords: quality proces, Prophet calling.

1. ZNANJE KROZ KUR`AN I SUNNET

1.1. Znanje kroz prizmu Kur`ana

Allahov imperativ „uči“ dao je do znanja ljudima šta na prvom mjestu trebaju da imaju. Pored Kur`ana bilo bi previše početi bilo kakav tekst ili nešto drugo. Kao što je rečeno u uvodnom dijelu da Allah dž.š. na različite načine spominje znanje i nauku, i time skreće pažnju insanu šta ustvari treba da predstavlja učenje u njegovom životu. Tako u Kur`anu Allah dž.š. kaže: „Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega, a i meleki i učeni, i da On postupa pravedno.“ (Kur`an, Ali Imran: 18.)

Prema riječima Ibn Kesira Allah dž.š. daje veliku počast onima koji uče, jer oni koji uče svjedoče Allahovo jedinstvo „...što predstavlja posebno priznanje učenima u ovom pitanju“. (Tefsir, Ibn Kesir, Sarajevo, 2002: 194)

Allah dž.š. u drugom ajetu govori o stepenima na koje će uzdići one koji se bave Njegovom naukom i kako će im dati ugled i na Ovom i na Onom svijetu, i kako je to velika čast za svakog čovjeka. Uzvišeni kaže: „ Allah će na visoke stepene uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dato znanje.“ (Kur`an, El-Mudžadele: 11.) Prije znanja u ajetu se govori o vjerovanju, jer znanje bez vjerovanja nije znanje koje Allah navodi i o kom govori u Svojoj Uputi.

Hazreti Ibn Abbas radiallahu `anhuma ovaj ajet ovako tumači: „ Učenjaci će se uzdići na stepene više od stepena vjernika do sedam stotina puta, a između svakog stepena razmak je od pet stotina godina.“

Ova dva ajeta koja smo citirali sa komentarima pojedinih autoriteta, ustvari nam govore o vrijednosti znanja, te onih koji posjeduju to znanje. Znanje je uvijek imalo vrijednost bez obzira u kom vremenu to bilo. Ljudi koji su ga posjedovali imali su uvijek vrijednost i to ih je „dizalo“ i davalo im stepene, podrazumijevajući znanje iz okrilja Kur`ana.

1.2. Znanje kroz prizmu hadisa Poslanika a.s.

Mnogo je hadisa Resula a.s. koji govore na ovu temu a koji eksplicitno pojašnjavaju vrijednost nauke, znanja, odgoja. U nekoliko hadisa ćemo pokušati objasniti ovu temu o kojoj govorimo, te na taj način potvrditi sve ono o čemu smo govorili u uvodnom dijelu.

Interesantno je napomenuti da se od Poslanika a.s.ne traži ni za što uvećanje izuzev u povećanju znanja. To na poseban način kazuje o vrijednosti znanja u islamu.

Jedne prilike rekao je Muhammed a.s.:„Ko krene putem na kom traži nauku, Allah će mu njime olakšati put u Džennet.“ (Rijadus- salihin, skraćeno izdanje, Travnik, 1994: 175.)

Kada govorimo o odgoju interesantan je govor Alejhiselama koji nas obavještava o svom odgoju od strane Gospodara Allaha dž.š. gdje kaže da ga je Gospodar odgojio najboljim odgojom. Ove i ovake predaje nam, ustvari, govore o važnosti odgoja kod ljudi.

Ako govorimo o vrijednosti znanja onda možemo iz slijedeće predaje donijeti jasan zaključak šta je učeni u odnosu na pobožnog. Od Ebu Umame r.a. se prenosi da jeAllahov Poslanik a.s. rekao:„Prednost (vrijednost) učenog nad pobožnim je kao prednost mene u odnosu na najnižeg od vas.“ (Rijadus- salihin, skraćeno izdanje, Travnik, 1994: 175)

Iz navedenog teksta možemo zaključiti da Islam kao putokaz opet potvrđuje svoje nakane, a te nakane su, ustvari, dobrobit čovječanstvu i dobrobit ljudima. Kako god je Allah propisao učenje, tako je propisao i u sklopu njega odgoj kao šlag na tortu. Jer, ako bi ljudi učili bez odgoja, onda bi zemlju doveli do propasti, jer ljudi bez odgoja to i rade. Bez svijesti o Bogu ljudi su propali ma koliko bili učeni i znani.

2. KVALITET POSLANIKOVOG A.S. POZIVA I METODE

U daljem tekstu ćemo navesti neke od kvalitetnih metoda Poslanikovog a.s. poučavanja u vjeri islamu, te kvalitet samog poziva ovisno o situaciji u kojoj se znao naći. Njegovi primjeri mogu poslužiti svakom čovjeku na planeti bez obzira na vjersko ili drugo opredjeljenje. Ovim situacijama su prisustvovali ashabi (drugovi Poslanika a.s.) drugim riječima, živi svjedoci događajima u kojima se nalazio Poslanik sa ljudima u raznim situacijama.

2.1. Poslanik i obraćanje pažnje na individualne osobenosti učenika

Poslanik je obraćao pažnju na individualnu osobenosti onih koje podučava. S ovim bi se mogla uporediti individualizacija u nastavi ili princip primjerenosti u metodici nastave u sadašnjosti. Svakom od njih bi se obraćao kognitivnim nivoom, onim koji je i posjedovao. Pazio je na početnike, ali i pravio razliku sa onima koji nisu bili početnici. Tako je svaki od njih imao adekvatan nadzor i dobivao adekvatan odgovor na postavljeno pitanje.

Bilježi El-Buhari(6:140) i Muslim(16:103) od 'Abdullaha b. 'Amra da je rekao: „Došao je Poslaniku jedan čovjek i tražio od njega da mu dozvoli da ide u borbu. Poslanik a.s. ga upita: „Jesu li ti živi roditelji?“ On odgovori: Jesu!- Poslanik a.s. mu reče: „Kod njih je za tebe borba!“

Muslim (2:10) bilježi od 'Abdullaha b. 'Amra r.a.: Neki čovjek je upitao Allahovog Poslanika a.s.: Koji musliman je najbolji?- Poslanik a.s. mu reče: „Onaj musliman od čijeg su jezika i ruku sačuvani ostali muslimani“.

Komentar na ovaj Poslanikov metod je lahak, jer uspješan učitelj jeste onaj koji daje ljudima ono što im odgovara, ono koliko im odgovara i onda kada će im biti od koristi. Znamo da je ovaj način Poslanik koristio kako teoretski tako i praktično. Jusuf El-Karadavi pravi pet razlika kod ove metode, pa kaže u prvoj odlici koju ćemo jedino i navesti: „1.Dijelio je različite savjete shodno razlikama među osobama koje su dolazile da traže savjet,“ (Poslanik s.a.w.s. i nauka, El-Karadavi, Jusuf, Sanski Most, 2005:171)

2.2. Poslanik i ispitivanje ashaba da bi otkrio njihovu oštoumnost u spoznaji

Katkad bi Poslanik a.s. pitao svoje ashabe o nečemu što je on znao; to je pitao da bi provjerio i aktivirao njihovu oštoumnost i da bi ih napojio znanjem dostojnim njih, da bi potom mogao ispitivati ono što oni posjeduju od znanja.

Bilježi Buhari i Muslim od 'Abdullaha b. 'Umera r.a. da je rekao: dok smo sjedili kod Allahovog Poslanika a.s., a on je srčiku datule, reče:“ Među drvećem ima jedno zeleno drvo, njegova korist je poput vjernika čiji list ne opada i ne obasipa se, daje plodove u svako vrijeme uz Allahovo dopuštenje; slično je vjerniku. Kažite mi šta je to?“

'Abdullah reče: Svijet je mislio na stablo pustinje. Neki rekoše: Ovakvo stablo, a meni je naum palo da je to palma. Htio sam to reći, ali bio sam najmlađi među prisutnima. Kako ću vikati, a ja sam mladić, zatim sam se okrenuo i primijetio da sam ja deseti od prisutnih, pa kako ću ja kao najmlađi njima govoriti. Vidio sam Ebu Bekra i 'Umera da ništa ne govore, pa sam i ja ušutio.

Pošto oni nisu ništa govorili, rekoše: Božiji Poslaniče, kaži nam šta je to.- „To je palma“-odgovori on.

Kada smo ustali, rekao sam svome ocu 'Umeru: Tako mi Allaha, o, oče moj, meni je naum palo da je to palma.-'Umer mi reče: Šta te je spriječilo da to kažeš?-rekao sam mu: Vidio sam da ne govorite ni ti ni Ebu Bekr, a ja sam mladić, pa sam se stidio i mrzio da kažem nešto, zato sam šutio.-'Umer reče: Da si to rekao, draže bi mi bilo nego što si postupio ovako. (Poslanik kao učitelj, Ebu Guddeh Abdulfettah, Novi Pazar, 2003:108,109,110.)

Jedan koristan i nadasve zanimljiv način Poslanikovog a.s. podučavanja svojih drugova je i ispitivanje njihovog razumijevanja pojmova ili stvari da li se radilo o pitanjima vjere ili ovosvjetskih stvari.

Ovome bi mogli usporediti s učenjem stranih pojmova na satu vjeronauke, te njihovim pojašnjenjem i obrazloženjem kako bi saznali saznajnu strukturu kod učenika ili nivo njihovog znanja koje posjeduju iz prošlih godina.

3. ZAKLJUČAK

I na kraju ovog izlaganja o vrijednostima znanja i metodama Poslanikovog a.s. poziva, da se zaključiti da je čovjeku naređeno da se bavi naukom, a koje su u svakom slučaju i prezentovane u ovom tekstu. Razlika je u tome kako je neko učio tu nauku i koliko je primjenjivao Božije savjete i zakone, koji su prezentovani ljudima u svakom prostoru i vremenu. Onaj koji je uzeo Kur'an, pa izučavao nauku, prošao je kao Ibn Haldun, Ibn Sina i drugi, kod kojih je nauka bila u procvatu i ostavila traga do dana današnjeg, kao i učenjaka koji su unaprijedili hemiju, biologiju, astronomiju i drugo.

Onaj koji je prihvatio hadis, govor Poslanika i on mu bio putokaz u životu i na putu izučavanja nauke, mogao je biti kao zvijezda na nebu, kao što su Buhari, Muslim i drugi. Sve što je Poslanik radio bilo je sa mjerom i ostavio je traga u svakoj situaciji u životu i možemo se ugledati na njega. Analogno tome i ljudi koji su ga prihvatili kao učitelja u životu živi su primjer njega samog. I Allah dž.š. nam savjetuje da slijedimo Njegov put i put Njegovog Poslanika i sigurno ćemo biti sretni, a ujedno i ispuniti naš jedinstveni cilj življenja na ovom svijetu i sreće na onom svijetu. Oni koji to nisu prihvatili, zalutali su kao mnogi koji i dan danas lutaju, različitim putevima, jer jedan je Pravi put.

Moderni svijet u materijalnom pogledu veoma mnogo napreduje, a gdje je tu sreća!? Kada onog drugog dijela nema, nema ni sreće. Dobra strana u tome je da sve što je nauka otkrila cijelo čovječanstvo ima koristi od toga, ali ako su u okviru dozvoljenog. Jer se kaže da onaj koji skloni granu s puta, učinio je puno, pomogao je ljudima. Primjer možemo uzeti iz medicine gdje ljudi iz dana u dan otkrivaju lijekove za razne bolesti, a samo jedan spašeni život je mjerljiv sa cijelim čovječanstvom, spasiti ga jednako je spasiti cijelo čovječanstvo, drugim riječima kazano.

4. LITERATURA

- [1] Korkut, B. (-). *Kur'an s prijevodom značenja na bosanski jezik*, Kraljevina Saudijska Arabija: Ministarstvo za islamska pitanja, vakufe i misionarstvo u Rijadu,
- [2] Attas, Nakib, (2003), *Islam i sekularizam*, Sarajevo: „Bosančica-print“,
- [3] Ibn Kesir, (2002). *Tefsir*, skraćeno izdanje, skratio Muhammed Nesib er-Rifa'i, Sarajevo: Visoki saudijski komitet za pomoć BiH,
- [4] El-Buhari, M.I. (1987). *Sahihul-Buhari*, Bejrut: Daru Ibn Kesir,
- [5] El-E'azami, Muhammed Mustafa, (1994), *Izbor iz zbirke hadisa „Rijadus-Salihin“*, Travnik: Organizacija islamskih vakufa za humanitarnu pomoć,
- [6] Ebu Guddeh, Abdulfettah, (2003), *Poslanik kao učitelj i njegovi metodi u poučavanju*, Novi Pazar: „El- Kelimeh“.
- [7] El- Karadavi, J. (2005), *Poslanik s.a.w.s. i nauka*, Sanski Most: „Bemust“, Sarajevo.